

לבטלה ואוכל בלא נטילת ידים, ומאן דלא סכינא קמי חכם ונמצאת סכינא יפה יפה^(*), או המנדה לכבודו וכיוצא בזה, גדוי לחודיה הוא ולא שמתא לא בגופיה ולא בממוניה. ובכולהו לא אמרו אלא בעובר במזיד. אבל בשוגג אפילו בדאורייתא בנדוי סגיא. ואי צורבא מרבנן הוא ואשתלי ועבר אדרבנן שהוא כדאורייתא, בתענית לחודה סגיא כי הא דרב פפא אשתלי ואמר הני רבנן איתיב בתעניתא^(**). ושמעין מינה מדלא אמר נהג נזיפותא בנפשיה שהתענית חמורה מן הנזיפה. וכן בדין, שזה בכבודו וזה בנפשו. והדבר אשר צריך החכם לדעתו ולעמוד עליו הוא שאע"פ שמשמתין ומנדין שלא בהתראה, מיהו אין משמתין ואין מנדין עד שיתברר הדבר בעדים כשרים או בראיה ברורה, כדגרסינן ביבמות פרק האשה^(***), שהוא גברא דטבע באגמא דסמקי אנסבה רב שילא לדביתהו אמר ליה רב לשמואל שמתיה. פירוש, שמתא חמורה, מפני שהוא סייג לתורה, אמר ליה נשלח ליה ברישא, שלחו ליה מים שאין להם סוף אשתו אסורה או מותרת שלח להו אשתו אסורה שלחו מיהו דסמקי מים שאין להם סוף או שיש להם סוף, שלח להו מים שאין להם סוף, ומר מאי טעמא עבד הכי, מטעא טעאי אנא סברי כיון דקוו וקיימי כמים שיש להם סוף דמו ולא היא כיון דאיכא גלי אימר אשפלוה, קרי שמואל עליה דרב לא יאונה לצדיק כל און, קרי רב עליה דשמואל ותשועה ברוב יועץ.

ת מ ה ש כ ת ב ה ר ב ה ג ד ו ל ר ' א ש ר
ז"ל בן הרב הנעלה ר' משולם ז"ל בענין
נ ד ו י .

[דף יז ע"ב] כל אלו שאמרו מותרין לגלח במועד, כשלא היה להם פנאי. אבל היה להם פנאי לגלח ולא גלחו אסורין. והנזיר והמצורע אע"פ שהיה להם פנאי ולא גלחו מותרין כדי שלא ישהו קרבנותיהם.

אומן שאבדה לו אבדה ערב הרגל מבעיא בגמרא^(*) מהו, כיון דאומן הוא מוכחא מילתא, או דילמא כיון דלא מוכחא מילתא כי הנך לא. וסלקא בתיקו. ה ש ל מ ה .

[דף יז ע"ב] אבל שחל שביעי שלו להיות בשבת ערב הרגל מותר לגלח ברגל, דכיון דשביעי שלו בשבת אנוס הוא, ולפיכך מותר ברגל. ואם חל שביעי שלו ערב הרגל בחול מגלח ביום שביעי, דקיימא לן מקצת היום ככולו ויום שביעי עולה לכאן ולכאן. ואם חל שמיני שלו

בתר"י ברכות ח ע"א בענין בין פסוקא לפסוקא מאי. (97) חולין יח ע"א.
(98) סנהדרין ק ע"א. (99) יבמות קכא ע"א. (1) לעיל יד ע"א. (2) פ"ג

בשבת ערב הרגל מגלח בערב שבת שהוא שביעי שלו, כיון דבשבת אינו יכול לגלח חשבינן נמי ערב שבת כערב הרגל, ועולה לכאן ולכאן. ו ה ר י "ף ו ה ר " מ השמיטו דין זה, אך מבואר הוא מן הגמרא בבלי וירושלמי⁽³⁾.

כל אלו שאמרו מותרין לגלח במועד מותרין לגלח בימי אבלו, והני מילי בשתכפוהו אביליו אבל לא תכפוהו אסור. ושאר כל אדם שתכפוהו אביליו הכביד שערן מיקל בתער ולא במספרים. פירוש בתער חותך כמו בסכין, אבל מספרים הן זוג ומקילין יותר. אבל תער לאו למימרא שיקל בו כדרך תער ממש, אלא כמו שכתבנו⁽⁴⁾.

מכבס כסותו במים ולא בנתר ולא בחול, ורוחץ כל גופו בצונן אבל לא בחמין, מדגרסינן בתענית⁽⁵⁾ מעשה ומתו בניו של ר' יוסי ב"ר חנינא ורוחץ בצונן כל שבעה ואוקימנא בשתכפוהו אביליו.

כתוב ב ה ש ל מ ה: כתב ה ר א ב " ד שפה מזוית לזוית הנחה כל שמעכבת⁽⁶⁾. פירוש מזוית לזוית זהו כל שלמעלה מפתיחת הפה. הנחה זהו מה שהוא מכאן ומכאן חוץ לפה. וקרי ליה הנחה מפני שהוא צריך להניחו שלא יגלח אותו במועד אלא מה שהוא מעכב עליו. שאם היה ארוך הרבה ונכנס לתוך פיו יגלח ממנו מה שמעכב עליו, אבל השפה יגלח בין מה שהוא מעכב בין שאינו מעכב. ויש נוסחאות ב ה ל כ ו ת ג ד ו ל ו ת⁽⁷⁾ שפוסק בשפה נמי כל שמעכבת שאפילו השפה אינו יכול לגלח אלא מה שהוא מעכב ממנה. ומאן דאנינא דעתיה, כל שהו נמי כשפה המעכבת דמי ליה. ודוקא במועד, אבל אסור, דתניא באבל רבתי⁽⁸⁾ בתספורת כיצד אסור בנטילת שער אחד ראשו ואחד זקנו ואחד כל שער שבו, ע"כ. ו ה " ר י צ ח ק א ב נ ג י א ת⁽⁹⁾ מתיר שפה כל שמעכבת בתוך שלשים יום, ובתוך שבעה אסור. והכי איתא ב פ ס ו ק ו ת ו ה ל כ ו ת ג ד ו ל ו ת⁽¹⁰⁾. וכן נראה, ויש שמתירין אף בתוך שבעה כצפרנים כדי שלא יתלכלך באכילה, בשפה והנחה כל שמעכבין. ובספר ת ו ר ת ה א ד מ⁽¹¹⁾ מייתי ראייה להתיר זה מן הירושלמי⁽¹²⁾ שפם כנטילת צפרנים לכל דבר ובלבד בנוטות, כלומר שנוטות ויוצאות על הפה ומעכבות. זוג בא לפני ר' בשפם ובנטילת צפרנים והתיר להם. והילכך כל שמעכב באכילה נוטלו אפילו במספרים ואפילו בתוך שבעה בין למעלה מן הפה בין מן הצדדין. ומותר ליטול צפרנים בשינים וביד בתוך שבעה, אבל בגנוסטר אסור כל שלשים יום, ע"כ. ומכל מקום בתוך

ה"ה. (3) וכ"כ הרמב"ן בתורת האדם דפוס ווארשא דף מט בשם הריא"ג. ועיין בריא"ג ה' אבל עמוד מט וביצחק ירגן שם. (4) תענית יג ע"א. (5) וכן היא גירסת ר"ח ותלמידו בעל הערוך. ועיין כאן בהגהות ת"ס. (6) בה"ג ה' אבל דף מד. (7) שמחות פ"ז. (8) ריא"ג ה' אבל עמוד מט. (9) דף מח